الله سُبْحَانَهُوَتَعَالَى ތޯފީގުން ވުމާއެކު ޝައުގު

އުފެދުމާއި، އެކަމަށް އިންސާނުކުރުމަށް ގެދުވަރިވާ

ބައެއް ސަބަބުތައް

އަދިއްހު މުޙައްމަދު

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

[ޑްރާފްޓް]

މި ފޮތަކީ ޕަބްލިޝްކުރުމަށް ތައްޔާރުކުރެވިފައިވާ، އެހެނަސް، ފާސްކުރެވިފައިވާ ފޮތެއް ނޫނެވެ. އެހެންކަމުން، މިއީ ޑްރާފްޓެކެވެ. މި ފައިލް/ފޮތް ލިބިއްޖެ މީހަކު، ފޮތް ޕްރިންޓް ނަގައިގެން އާންމުކޮށް ބަހައި އުޅުމަކީ، ނުވަތަ ވިއްކުމަކީ މަނާކަމެކެވެ. އަދި އޭގެ ޒިންމާ އެގޮތަށް ކަންކުރި ފަރާތަކުން އުފުލަން ޖެހޭނެއެވެ.

الله سُبْحَانَهُوَتَعَالَىٰ ވޮޑިގެންވުމާމެދު ޝައްކު
އުފެދުމާއި، އެކަމަށް އިންކާރުކުރުމަށް މެދުވެރިވާ
ބަޔެއް ސަބަބުތައް

އެކުލަވައިލީ: ޙަބިއްބު މުޙައްމަދު

بسم الله الرّحمن الرّحيم

الحمد لله ربّ العالمين، والصّلاة والسّلام على المبعوث رحمة للعالمين، نبيّنا محمّد وعلى آله وأصحابه أجمعين، أمّا بعد:

ތަޢާރަފު:

ދީނުގެ އުސޫލުތަކާއި ގުޅޭ މީސްތަކުންގެ ހިތްތަކުގައި ޝުބުހަތްތައް އުފެދޭ ގިނަ ސަބަބުތަކެއް ވެއެވެ. އަދި ހަމައެފަދައިން، އޭގެ ތެރެއިން އެކި މީހުން އެ އުސޫލުތައް ބަލައިގަންނަނީ ވަކި ފަރާތްތަކެއްގެ ތަޖުރިބާއެއް ދެއްކުމުންނެވެ. ނުވަތަ ވަކި ގޮތަކަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމުންނެވެ.

ފަލްސަފާއިން ވިސްނުން، ކައިރީގައިވާ، ނުހަނު ފަލްސަފާ ތަރައްޤީވެފައެވެ. އާދައަކީ ތަރައްޤީއަށް، ކަމަކީ އެ ބަދަލުތަކުގައި ފާޅުކުރައްވައެވެ. އާދަގެ އަދިއެއް ބަލާ ހާލަތެއް ވަރަށް ގިނަ ދުވަހު އާދަޔާ ތަޖުރިބާ ކުރައްވައެވެ. މިފަދަ މީހުންގެ މިސާލަކީ ބަނީ އިސްރާއީލުންގެ މިސާލެވެ. އެމީހުން މޫސާ -عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ- އަށް ދެންނެވިއެވެ. ﴿لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً﴾ البقرة: ٥٥ މާނައީ: "އަހަރެމެންނަށް ފާޅުކަން الله ފެނިއްޖައުމަށް ދާންދެން އަހަރެމެން ކަލޭގެފާނަށް އީމާންއެއް ނުވާހުށީމެވެ!"

މިތަނުގައި އެމީހުން މިވަނީ އީމާންވުމަށްޓަކައި އެބައިމީހުންނަށް
ޤަބޫލުކުރެވޭނޭ ހަމައެކަނި ގޮތަކީ ހިއްސީ ގޮތުން އެމީހުންގެ ޗަމަކަން ފެނުން
އެކަނި ކަމުގައި ބުނެފައެވެ. މިފަދަ ބަޔަކަށް އެހެން ގޮތަކުން ދަލީލު
ދެއްކިޔަސް ޤަބޫލެއް ނުކުރާނެއެވެ. އަދި މިއީ އެމީހުންގެ ފަހުމުން
އެއްޗީޒަކަށް ވަރު އަޤްލެއް ޗީޒަކަށް ވާގުތަކަމުން އަސްލަ ބަސްތަކަކެވެ.
އެމީހުންނޭ އެއްފަދައިން، މިޒަމާނުގައިވެސް الله -سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى- އަށް
އީމާން ނުވާ މީސްތަކުންގެ ދަރުވާރައި މިއީއެވެ. ޗޮކަން ނުފެނުމުގެ.
ހިއްސުތަކަން ވަންހަނާވެފައިވުމެވެ.

ހިއްސު މިބުނަނީ ފަސް ހިއްސަށެވެ. އަޑުއެހުމާއި، ފެނުމާއި، ވަސް
ބެލުމާއި، ބީހުމާއި، ރަހައެވެ. ފަހެ، މިޒަމާނުގައި ތެއްޓުކުރިން ބޮޑުވަމުން
އަންނަ އިލްމު އެކުދިންނަށް ދުރައިމަގީ ތެފެއްގެ ފުރަތަމަ އަހަރުތަކުގައި
އެންމެ ފުރަތަމަ އުނގަންނައިދެވޭ ކަންތައްތަކުގެ ތެރެގައި މި ފަސް
ހިއްސަޔާ ގުޅިގެން ހިފެނެއެވެ. އަދި އެކުދިންނަށް ވިސްނިފައި އޮންނަނީ،
ކަންކަން އެނގި ސާބިތުވަނީ ހަމައެކަނި މި ފަސް ހިއްސުން ލިބޭ މަޢުލޫމާތު
ތެރޭގެ ދައްކަރަން އެކަނި ކަމުގައެވެ. މިއީ އާދޭ ޗޮކާގައި އާދައިގެ ކަމެއް
ކަމުގައި ފެނުނަސް، ބަދުބޮޑުގައި އެކުދިންގެ ހިތްތަކުގައި އާ އިންޒާރުވެސް
ނުބައި ފިކުރުތަކެވެ. ނުބައި އަސާސްތަކެވެ. އެއީ އެކުދިން ބޮޑުވެ ފިކުރު
ކުރަން ފަށާއިރު، އެކުދިންގެ ވިސްނުން ހަނިކޮށް، ދީނީ އުސޫލުތަކެއް
ދަންނަކަމުދުގައި ނުކުރުވާ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހަދާން ކަމެކެވެ. އަދި -وَالْعِيَاذُ

بِاللهِ- މިހާ އިލްމާއާ ދިމާލަށްވެސް ގެންގޮސްފާނެ ކަމެކެވެ. މިސަބަބަށްޓަކައި،
މިފިހާރަގުމައް ޔަހަވައިޕޯ މުތަރުޖިމުން މިކަމަށް ސަމާލުވެ، ފަސް ހިއްސަކީ
މައްޗިޔާކުރުމުގެ ހަމައެކަނި މަސްދަރު ނޫންކަން ރަނގަޅަށް އެނގިދިނުމަށް
ބަޔާންކޮށްދިނުން ފާހަގަކޮށްގެން ވެއެވެ.

ކަންތައްތަކުގައި މަޢްރިފާ ލިބުން، ނުވަތަ އިލްމު ލިބުން، ނުވަތަ
އެކަންތައްތައް އެނގެން ދިއުން ބިނާވެފައިވަނީ ހަމައެކަނި ހިއްސުތަށް
ނޫންކަން ތިބާ ރަނގަޅަށް ވިސްނައިފިނަމަ އެނގޭނެ ދަންނާނެއެވެ.
މިސާލަކަށް، ކުރީ ޒަމާނުތަކުގައި އުޅުއްވައިވާ ބައެއް ސައިންޓިސްޓުންނަކީ
ބަލައިލާ ހިނގާށެވެ. އަފްލާތޫން (Plato) އާއި،
އަރިސްޓޫ (Aristotle) އާއި ސަލާހުއްދީން އަލްއައްޔޫބީ ފަދަ
ސައިންޓިސްޓުން ތިބެވެ. މިއިން އެއްވެސް ސައިންޓިސްޓެއް ދުނިޔޭގައި
އުޅުނުކަން އަހަރެމެންނަށް އެނގޭ އަމިއްލައަން އެކަން
އިހްސާސްކުރެވިގެން ނޫނެވެ. އަމިއްލަ ލޯތަކުން އެމީހުން ފެނިގެންނެއް
ނޫނެވެ. އަދި ހިއްމަ! އަހަރުމެން އެފަރާތްތައް ދުނިޔޭގައި އުޅުނުކަން
ޤަބޫލުކުރަނީ އަހަރުމެންނާ ހިސާބަށް އެމީހުންގެ ފަރާތުން އައިސްފައިވާ
ހަބަރު ތަކުންނެވެ. ތާރީޚު ފޮތްތަކުގައިވާ ހަބަރު ތަކުންނެވެ. މިފަދަ ސަބަބަށް
ހަބަރުތަކާވެސް ކަންކަން ދެނެގަތުމުގައި އިތުބާރުކުރެވިފައިން އެއްގޮތެވެ.
އެހެންކަމުން، އިލްމު ލިބިގަތުމާއި، ކަންކަން ދެނެގަތުމުގައި ހަމައެކަނި ފަސް
ހިއްސު ޤަބޫލުކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

الله -سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى- ވޮޑިގެންވުމަކީ ފިތުރީ ގޮތުންނާއި، ޢަޤްލީ (ބުއްދީގެ) ގޮތުން ޤަބޫލުކުރަން ފަސޭހަ ކަމެކެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ވޮޑިގެންވާ ކަމަށް އިމާންވުމަކީ އުނދަގޫ ކަމެއް ނޫނެވެ. އެކަލާނގެ ވޮޑިގެންވާކަން ސާބިތުކުރުމަކީވެސް އުނދަގޫ ކަމެއް ނޫނެވެ. އެހެނީ، އެކަމަކީ އެންމެ ފުރަތަމައިން ފެނިގެންވެސް އިންސާނާގެ ފިތުރަތުގައި، ޢަޤުލްގައި الله - سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى - ލައްވާފައިވާ ކަމެއް ކަމުގައިވާތީއެވެ. އެނގޭ ވަރަށް ފަސޭހައިން އެކަލާނގެ ވޮޑިގެންވާކަން ޤަބޫލުކުރެއެވެ. އޭނާގެ ފިތުރަތުގައި ލައްވާފައިވާ އެސިފައަކީ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ އެއީ "ކަމެއް ހިނގައި ދިއުމުން އެކަން ކުރި ފަރާތެއް ހުންނާނެކަމުގެ" މައްޗަށް އޭނާ ޤަބޫލުކުރާ ޤަބޫލުކުރުމެވެ.

މިބާ ލިޔެވިފައިވާ ފޮތެއް ފެނުމުން، އެފޮތް ލިޔުން މީހަކު ހުންނާނެކަން ޔަޤީން ކުރާނެއެވެ. އެއީ އެކި ޤުދުރަތީ މާއްދާ އެކުލެވިގެން، "ކަރުދާސް" އަކުން އަމިއްލައަށް އުފެދިގެން އައި އެއްޗެއް ކަމުގައި ޤަބޫލު ނުކުރާނެއެވެ. އަދި އޭނާއަކުން އެފޮތުން ފިޔަވައިހުރި ކަލަމުގެ ޢިލްމާއި، ކުޅަދާނަކަން ބަޔާންވެގެން ދާނެއެވެ. ހަމައެފަދައިން، ޚަލްޤުތަކުންނަން ބަލައިލުމުން އެ ޚަލްޤުތަކުން ހެއްދެވި ޚާލިޤަކު ވާނެކަން އެނގިގެންދެއެވެ. އަދި އެ ޚަލްޤުތަކުންނަން ވިސްނައި ފިކުރުކުރުމުން، އެކަލާނގެއަކީ ފުރިހަމަ ޢިލްމު ލިބިވޮޑިގެންވާ، ކުޅަދާނަވަންތަ ކަލާނގެއްކަން އެނގިގެން ދާނެއެވެ.

ރާނާފައި ހުރި ބިނާއެއް ފެނުމުން، އެބިނާ ރޭވި މީހަކު ހުންނާނެކަން ޔަގީން ކުރާނެއެވެ. އަދި އެބިނާ އަކީ ރީތިކޮށް ފަރުމާ ބިނާކޮށްފައިވާ ބިނާއެއްނަމަ، އެ ބިނާކުރި މީހާ، ނުވަތަ އެކަމުގައި މަސްއޫލުވި އެހެން ފަރާތްތަކުގެ ޤާބިލުކަން ވިސްނިގެން ދެނެގަނެއެވެ.

މިފަދަ ކިޔަންދެ މިސާލުޖަހައިލެވޭ ތިރިކާނައެވެ. އަދި ކިޔުންތެރިޔާ!

الله -سُبْحَانَهُوَتَعَالَى- ރީގެންވާކަން އިންސާނު ކުރާ މުޢުޖިޒާތްތަކުގެ މި ވަގުތު އެތައް ބަޔަކު ދުވަހުގެ ދުނިޔޭގައި ވެރިވެސް ބޭނުންކުރާ ބައެކެވެ.

ކުރީގެ ބޭނުމަށް، އިންސާނާގެ ފިކުރުގައިވާ މިސްރާބު އޮންގެ ބެއްދި ހުރިހާ ހިނދުކު އޮޅުމާ އާދައިގެ ގޮތުގައި ސިފަކުރެވެއެވެ. ކަމަކީ ހިތަދީފުލުން އެކަން ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކުރެވޭ އަޅުކަން ފުދުއްވި ގަދަފަދަ ހިތްވަރު ތަފާތެއް ކަލޭގެކަމަކުން އިންސާނާ ގެތުކުރާ ނަބިއްޔާގެ ހިފާފާއެވެ.

ކުރާފައިވާ ރިކި ކަސްތުރީ ފެނުމުން އެކަސްތުރި ކުރީ ފަރާތްތަކުގެ ބައިވަރުކަން އިންސާނާ ތަޢުރީފުކުރާނަމަ، ރީތިކަން ހެއްދެވި ފަރާތް ފަރާތެއް ކުރާދަކު ރަބުން ކުރެވޭ ފަރާތް މުހިއްމު ގުނަވަން ތަޢުރީފުކުރުމަށް ސަރުކާރު ކަމާބެހޭ ފަރާތް ފަރާތްތަކުގެ ތަޢުރީފުކުރުމަކީ އުއްތަމަ ކަމެއް ނޫނެވެ.

އެފަދައިން ޢަދަމުގެ ދެތެރެއިން ވުޖޫދަށް އަންނަ އެއްޗަކަށް ބަލައި، އޭގައި ހުރި ފުރިހަމަކަމާއި މޮޅުކަން ފެނުނު ހިނދު، އޭގެ ފަހަތުގައިވާ ސަބަބު ހޯދަން ޝައުޤުވެރި ވާނެއެވެ. އެހީ މޮޅަށް ލިޔެފައިވާ ފޮތުގެ މުއައްލިފަކީ ކާކުކަން ހޯދަން ބޭނުންވާ ގޮތަށެވެ. ރީތިކޮށް ކުރަހާފައިވާ ތަސްވީރު ކުރެހި ކާކުތޯ ހޯދަން ބޭނުންވާ ގޮތަށެވެ.

އަދި މިސަބަބަކީ، އެއެއްޗެއްގައި އެކުލެވިގެންވާ ފުރިހަމަކަމާއި މޮޅުކަމާއި ޙާއިޒުވެގެންވާ (އެކަށީގެންވާ) މުނާސިބު ސަބަބެއް ކަމުގައި ވުން އިންސާނާގެ ބުއްދި ޤަބޫލު ކުރެއެވެ. މިސާލަކަށް، މޮޓަރ ހަދާފައިވާ ކޮމްޕިއުޓަރެއް ފެނިއްޖެ ހިނދު، އެ ހަދާފައިވާނީ މޮޅު މީހެއްކަން ޤަބޫލުކުރެވޭނެއެވެ. އެހީ 8 މަހުގެ ތުއްތުކުއްޖާ ބުނެވިއްޖެނަމަ ބުއްދި ޤަބޫލެއް ނުކުރާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، އިންސާނާގެ ފިތުރަތުގައި ވަނީ މި ދެކަން އެކުލެވިގެންނެވެ.

ފުރަތަމައީ؛ ކަމެއް ހިނގައި ދިޔުމުން، ނުވަތަ އެއްޗެއް ވުޖޫދަށް ޢަދަމުގެ ދެތެރެއިން އައުމުން، އެކަން ކުރި ފަރާތެއް ނުވަތަ ސަބަބެއް ވާނޭކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ ޤަބޫލުކުރުމެވެ.

ދެވަނައީ؛ އެކަން ކުރި ފަރާތަކީ، ނުވަތަ އެކަމަށް މެދުވެރިވި ސަބަބަކީ އެހީ އެކަމާއި ނުވަތަ އެއްޗެއްގައި އެކުލެވިގެންވާ ފުރިހަމަކަމާއި އެކަށީގެންވާ ފަރާތެއް ނުވަތަ ސަބަބެއްކަމުގައި ވުމެވެ.

އެހެންކަމުން، މިދެ ނަތީޖާއަކީވެސް 2 ކަމެކެވެ.

ފުރަތަމައީ: މިހާ ފުރިހަމަ ކައުނެއް، އެ ކައުން އުފެއްދުވި ހާލިޤުވަންތަ ކަލާނގެ ނުލައި އަމިއްލައަށް އުފެދިގެން ނާންނާނޭ ކަމެވެ.

ދެވަނައީ: މިކައުންގައި ހަރުވާލައިވާ ފުރިހަމަ އިންތިޒާމާއި، ތަރުތީބަށް ބެލުމުން، ކައުން އުފެއްދުވި ފަރާތަކީ އިލްމު ހިކުމަތްތެރިކަމާ، ޤުދުރަތުވަންތަ ފަރާތެއްކަން ދޭހަވެގެން ދިޔުމެވެ.

މިއީ ވިސްނަން ފަސޭހަ ކަމެކެވެ. އެހެނަސް، މިހާ ފަސޭހަ ކަމަކަށް ބައެއް މީސްތަކުން ވަނީ ފުރަގަސް ދީފައެވެ. ފަސޭހަ ކަންކަން އުނދަގޫ ކުރެވެނީއެވެ. އަދި ފަސޭހަކުރުވަންޖެހޭ ކަންކަން އަމިއްލައަށް އުނދަގޫ ކުރަމުންދެއެވެ.

ކުޑައިރުއްސުރެ ތިމާ އެ ފިލާވަޅުތަކުގެ މަތީގައި ބޭއްވި ފިލާވަޅުތަކާއި ދުރު ސުވާލު މިކުރެވުނީ، ސުކޫލްތަކުގައި ހިތްވަރުދީ ބަދަލުޖެހި މާއްދާގައި ހިމެނޭ ބާރުވިންތާ އިވޮލިއުޝަން ތިއަރީ[1] ހިއްލިފައި ހުރީތޯ؟

[1] މި ނަޒަރިއްޔާގެ އަހުލުވެރިން ދެކޭ ގޮތަކީ އިންސާނުންނާއި، އަދި އެހެން މަޚްލޫޤުންނަކީވެސް ޚަލްޤު ކުރެއްވުމެއް ބައެއް ނޫނެވެ. އަދި ކިއެއްތަ! އެކި އެކި ޖަނަވާރުތަކެއް "އިވޮލްވް" މިހާރު ތިޔަ ގޮތެވެ. އެމީހުން ދެކޭ ގޮތުގައި ރާމާމަކުންނަކީ އިންސާނުންގެ ކާބަފައިންނެވެ. އިންސާނުންނަކީ ކުރިން ރާމާ މަކުންތަކެކެވެ. މިއީ ސަލާމަތް ބައްދެ ހުރި މިހަކަ ޤަބޫލުކުރާން ވާހަކައެއް ނޫނެވެ. އަދި މި ނަޒަރިއްޔާއަކީ މިޒަމާނުގައިވެސް އެއާއި ދެކޮޅަށް ބަހުސްތަކުރާ އާގޭ ބާރުލުއްކަން އިތުރު ގޮތެއް ބައްސަންކުރުވުފައިވާ ނަޒަރިއްޔާ އެކެވެ. ކަންތައް ކަމެއް، މި ދިޔުމަކީ މި ނަޒަރިއްޔާއަށް ތަފްސީލީ ގޮތަކަށް ބަލާއި، ރައްދުދެއްން ދީފައިވާ ދިޔުމެއް ކަމުގައި ނުވާތީ މިވަރުން ފުއްދައިލަމެވެ.

ކަލާނގެ ވޮޑިގެންވާކަން ދެނެގަތުމަކީ އިންސާނާގެ ފިޠްރަތުގައި ވާކަމެކެވެ. އެހެނަސް، އެކަމަށް އިންކާރުކޮށް އިލްޙާދު ވުމަކީ 'ކިޔަވައިގެން ނޫނީ' ނުވާނޭ ކަމެކެވެ. މިފަދަ ނަޒަރިއްޔާތުތަކުން އީމާންކަމަށް ގެއްލުން އަރައިގެން ދެއެވެ. ސަބަބަކީ، ކުރިން ފަލްސަފާއިން އެނގިފައި ހުރި ކަންކަން ބޮޑު އޮޅުން ބޮޑުން ގަނޑެއްގެ ތެރެއަށް ވަދެގެން ދިޔުމެވެ. އުނދަގޫ ކަންތައްގަނޑެކަށް އެކަންކަން ވެގެން ދިޔުމެވެ. މީހާގެ ނަޒަރިއްޔާ ޒިހާރީ ފާހާއްގެ ބޮޑެއަށް ގެއްލި، އެންމެ ގާތްގައި ވާ ބަދިތޮތޮއް ވަންހަނާވެ ދިޔައީމައެވެ.

ކޮންމެއަކަސް، މިފަދައިން ޝުބުހަތްތަކުގައި ޤެރިގެން ދިޔުމުގައި ސަބަބުތަކެއް ވެއެވެ. އޭގެ ތެރެއިން މިދިޔުމުގައި މި ގެނެސްދެނީ މައިގަނޑު ހަތަރު ސަބަބެކެވެ.

عَدِيّ مُحَمَّد

المدينة النّبويّة

26 صفر 1441

25 އޮކްޓޯބަރ 2019

adiyy.muhammad@gmail.com

ފުރަތަމަ ސަބަޤު: މަޢުލޫމާތު ލިބިގަތުމުގެ މަސްދަރުތައް ދެނެގަތުމާއި، އެއިން މަޢުލޫމާތު ލިބިގަތުމުގައި އޮޅުން އަރާފައި ވުން.

މި ނުކުތާގައި "މަޢުލޫމާތު" ގެ ގޮތުގައި އިޝާރާތްކުރެވިފައި މިވަނީ "ޢިލްމު" ނުވަތަ "ދެނެގަތުން" އަށެވެ. މަޢުލޫމާތު ލިބިގަތުމުގެ މަސްދަރުތަކުގައި އޮޅުން އަރާފައި ވުމޭ ބުނުމުން އޭގެ މާނައަކީ ކަންކަން ހޯދައިގެން، އުނގެނި، ދެނެގަތުމުގައި މީހާ ރުޖޫޢަވާ މަސްދަރުތަކާއި ގުޅޭ އޮޅުން އަރާފައި ވުމެވެ. އަދި އެ ދެނެގަތުމާއި ހޯދުމުގައި ވަކި މަސްދަރަކަށް އެކަނި ބަރޯސާވެ އެހެނިހެން މަސްދަރުތަކާއި ގުޅުން އިހުމާލު ވުމެވެ.

އެ މަސްދަރުތަކެއްގެ ތެރޭގައި މަޢުލޫމާތު ލިބިގެންދާނެ އެންމެ މުހިންމު ބައެއް މަސްދަރުތައް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

(ހ). ބުއްދި

(ށ). ޙިއްސު (މިސާލަކަށް: ލޮލުން ބެލުމާއި، ބީހުން)

(ނ). ތެދުވެރި ޞައްޙަ ޚަބަރުތައް.

މީގެ އިތުރުން، އިންސާނާގެ ތަޖުރިބާތަކީވެސް އެކަންތައްތަކެއްގެ އޭގައި އެހެން ކަންތައްތަކާ ދެނެގަނެވިދާނެ، ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ލިބިދާނެ ގިނަ ކަންކަން އެކުލެވިގެންވާ އެއްޗެކެވެ.

ތިރީގައި މިވަނީ މި ބާބުގައި ކުރެވުނު ގޮތުގެ މިސާލުތަކެވެ.

މިސާލަކަށް ތިބާ ދުނިޔެއްގެ ގާތުގައި މިފަދައިން ބުނީއެވެ.
އަހަރުމެން الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ވޮޑިގެންވާ ކަމުގެ ވައްކަން އީމާންވަނީ
އެކަމުގެ ވައްކަން ތަރުޖަމާކުރާ ގޮތް ތަރުޖަމާކުރާ، ޤުރުއާނުގެ ވައްކަން
އިބްލީސް ވެރިންނެވެ.

އެހިނދު އޭނާ ބުނެއެވެ. ނޫނެކެވެ. އަހަރެން ބަލައިގަންނަނީ
ހަމައެކަނި ޙިއްސީ ގޮތުން ތަޖުރިބާކުރެވި، ހެބޯޙަލާކުރެވޭ ކުރެވޭ
ތަޖުރިބާކުރެވޭ ޖާނަސްކުރާ ކަންކަމުން އެކަންޏެވެ.

الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ވޮޑިގެންވުމަކީ އެބުނާ ފަދައިން ހެބޯޙަލާއަކުން
ހަދާ ތަޖުރިބާކުރެވެން ސާބިތުވާން ކަމެއް ކަމުގައި ނުވެއެވެ. އެކަމާބެހޭއިރު
އީމާންވުމަކީ ޣައިބަށް އީމާންވުމުގެ ތެރެއިން ހިމެނޭ ކަމެކެވެ. އެހެންކަމުން،
އެ ދުނިޔެއަށް الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ވޮޑިގެންވާކަން ތަޙްޤީޤުކުރަން ދޮރު
ހަދާނެއެވެ.

މީނާ އިލްޙާދުވެ الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ވޮޑިގެންވާކަން އިންކާރުކުރަން
ގުދުރަތީ ސަބަބަކީ ކޮބައި ހެއްޔެވެ؟ އެއީ އޭނާ އިޙްސާސު ކުރެވޭގޮތުގައި،
ނުވަތަ ވަރުގަދަ ތިބޭގޮތުގެ މަސްދަރަކީ ހަމައެކަނި ޙިއްސީ ގޮތުން ނުވަތަ
ހެބޯޙަލާއެއްގައި އެކު ތަޖުރިބާކުރެވޭ ކަމުގައި ހަދާފައި ވުމުންނެވެ. ބޮޑުކަމާއި،
ދޮރުބަރާއި، ބުއްދި ހަބަރުތަކާއި، އަދި އުސޫލުން ބުއްދި ވަބުދާރުތަކަކީ

ރިޔާޟަތް ކޮށްދެއި ނުވާނީއެވެ. އޭނާގެ ވިސްނުން އެންމެ މަސްތަރެއްގެ ތެރޭގައި ތާރީފުވެ، ހަމްދުވެ، ހަނީވެ، ކީރިތިވެގައި ވާޅީއެވެ.

މި ޚާދިޘާ މުޙްދީމުން ކުރަމުވަދިވާ ޚާދިޘާއި ކަމުގައި ވިދާޅުވީ، އޭގެ ތެރެއިން ދިނަ މިއުމިނާ މިޢާމަލާގައި ހިތްޙުވްރިކަމާ ހުރި اللہ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ ފާޑުގޮތްވާކަމަން އިންކާރު ކުރާ ބަހެއްކެވެ. މި ސަބަބަށްޓަކައި އެމިހުންގެ ތެރޭގައި މައުރިފާ ހުބާ މަސްތަރަޒާ ވަޒި މަސްތަރެއް ކަމުގައި ކަނޑައެޅިގެން، އޭގެ މައްސަލަ ގޮތް ދުނިޔާން ތިބާ މިޔުން މަޤާމް ނުނުވެ. އެއީ، އޭނާގެ ދިރިއުޅުމުގެ އެކި ފަރުމާތަކުގައި މައުރިފާ ހުދުމަން އެއްސުން މަސްތަރުމަކަން ރުޖޫޢުވިއަސް ދެއްވެ. މި މައްސަލާގައި އެ މަސްތަރުމަކަން ރުޖޫޢުވާން އޭނާގެ ހަވާސްޔާސް ދެކެޔު ހަދައެވެ. އޭނާގެ ކުޅުވެރިކަން އެކަމުން އޭނާ މަނާ ކުރެއެވެ.

ދެވަނަ ސަބަބު: މުއުމިނުންގެ ދަލީލުތަކުގެ ބަޔާނެއް ރަނގަޅަށް ތަސައްވުރު ނުކުރެވުމާއި، އެ ދަލީލުތައް މުލްޙިދުންގެ ޝުބުހަތްތަކާ އެއްވަރު ކުރުން.

މުސްލިމުންގެ ތެރެއިން ދީނީ އިލްމުގައި، އަދި އީމާންކަމުގައި ބަލިކަށި ބައެއް އަޅުންނާ އެމީހުންގެ ދަށުގައި ޖެއްސުމަށްޓަކައި މުލްޙިދުން ބޭނުންކުރާ އުސްލޫބުތަކުގެ ތެރޭގައި މިކަން ހިމެނެއެވެ. އެއީ؛ މުއުމިނުން، އެމީހުންގެ ވެރި ރައްބު ވޮޑިގެންވާކަމުގެ ދައްކަން ގެނެސްދޭ ދަލީލުތައް އޭގެ ބަޔާނީ ސޫރަތަ ނުނޫން އެހެން ނުރަ ދެއްކުމެވެ. އެއީ އިލްމީގޮތުން ބަލިކަށި މީހާއަށް، އެ ދަލީލުތަކަކީ ބަލިކަށި، ކުރެހިފައިވާ، ތަބީޢަތުން ދަލީލުތަކެއް ކަމުގައި ދެއްކުމަށްޓަކައެވެ.

މިސާލަކަށް ފިތުރަތުގެ އަލިގައާއި، ބުއްދީގެ އަލިގައި، އަދި ޖަދުދުގޮތުން ބުއްދި ހުރި ކޮންމެ އިންސާނަކު ޤަބޫލުކުރާނެ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން އެއް އުސޫލަކީ ބަލައިލެވޭ ހިނގާނެވެ. އެއީ **"އުފެދިފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗެއް އުފެއްދި ފަރާތެއް ވާންޖެހެއެވެ"** އިންސާނާ ޤަބޫލުކުރާ ޤަބޫލުކުރުމެކެވެ.

މިކަމާ ބައެއްމީހުން ވާހަކަ ދައްކަމުން (ބާޓްރަންޑް ރަސެލް) Bertrand Russel ކިޔާ މީހަކު ގެނެސްދީފައިވާ މިސާލަކަށް ބަލައިލަމާ ހިނގާށެވެ. އޭނާ ޖައްވު (Space) ގެ ތެރޭގައިވާ ސައިތަށިއެއް ނުވަތަ

ތަޢުމީމެއްގެ މިސާލެވެ. އެހެން ބުނަނީ، ﷲ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ވުޖޫދުވުމުގެ
އިޙްތިމާލަކީ (Possibility / Probability) އަކީ) ޖައްވު ގެ
ޓޫލެއް ސައިންޓިސްޓުން ހުރިހާކަމަކަށް ކުރާ އިޙްތިމާލު ފަދަ
އިޙްތިމާލުކަމެވެ. އެއީ ނަފީ ނުކުރެވޭން ކަމެއް ހިތަށްއެރި، އެ ސައިންޓިސް
ޖަހުލުގައި ހުރިކަން ސާބިތު ވީ ހެއްޔެވެ؟ އެބަހީ؛ ﷲ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى
ވުޖޫދުވާ ކަން ނަފީ ނުކުރެވުމަކީ އެކަމާއި ވުޖޫދުވާ ކަމުގެ ދަލީލެއް
ހެއްޔެވެ؟ މިއީ.

ސައިކުލައަކާއި ހިލާފެވެ. ސައިކުލަ ހުރި ކަމުގެ އަޑާމަލާ ކޮބައި
ހެއްދެވެ؟ އަސަލަކީ ކޮބައި ހެއްދެވެ؟

ދުނިޔެއިން އެއްޗަކީ އެއީ ދުނިޔެއިން ފެނޭތީ މައްޗަށް
ތަރިކަތެވެ. މަންޒޫރުތަކެއް ހެދޭތޯ ކަނޑައެޅޭ ފުރުޞަތުގެ އެންމެ
ބޮޑު ތަރިކަތެވެ. "ސައިކުލަރގެ" އެއްވެސް އަސަރެއް ވާ ހެއްދެވެ؟ މި
ތިމިސާލަކީ އެއްވަރު ތިމިސާލެއް ކަމުގައި ނުވެއެވެ.

މިހެން ތަފާތުތަކެއް ނުވިސްނުމުން، ބަޔަކު މީހުންނަށް ހިވަނީ
މުއުމިނުން ގެންނަ ތަރިކަތުތަކަކީ ބަލިކަރި ތަރިކަތުތަކެއް ކަމުގައެވެ. ނުވަތަ
އެންމެ ކުޑަމިނުން މުޅިދުނިޔެ ބަރާ މިސާލުތަކާ އެއްވަރު އެއްޗެއް
ކަމުގައެވެ. ނަމަވެސް، ތަނަވަސްކަން އިސްލާމީ ނަޒަރިއްޔާތު ބަލައި
ހުރުމުން، އެއީ އެއްވަރު ދެއްޗެއް ނޫންކަން ދޭހަވާނެއެވެ.

ތިންވަނަ ސަބަބު: އާދައި ޚާރިޤް ނޫން ކަންތައްތަކެއް ޚާރިޤުކޮށްދެއްވުމުގެ ސަބަބުން އާދޭ ބައްޕަކަން ގެއްލިފައިވާ ނަބިއްޔާއަކުގެ މައްޗަށް ކުރުވާ ދަރުމަވަންތަކަން.

ބައެއް ފަހަރު ގެންނަ ދަރިކަލަ ސާބިތު ބަހެއްބަ ދަރިކަލެއް ކަމުގައި ވިދާޅުވެއެވެ. އެހެންނަމަ، އެއީން ޚާރިޤް ކުރުވަން އުޅޭ ކަލަކު އެއީ ބަޔަކު ކުރަމުގައި ޚާރިޤުވާ ކަލަމް ކަމުގައި ނުވެ ހިނގައިދާނެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެ ދަރިކަލަ އާދޭ ޖަމުގައި ބަހެއްބަ ދަރިކަލެއް ކަމުގައިހިއްޓަސް، އެއީން ޚާރިޤްކުރުވަން އުޅޭ ކަލަމްގެ ސަބަބުން، އެ ދަރިކަލުން ދަރިކަލު ނަގާ ގޮތް ނުވަތަ އިސްތިސްނާޢީ ކުރާ ގޮތް ބަހެއްބަ ނުވެ ހިނގައިދާނެއެވެ.

މިއީ ދުނިޔޭގެ ނުހަނު މުހިއްމު ކަމެކެވެ. އެހެނީ، މުޅި ދުނިޔެއިން އައިސްފައިވާ ސާބިތުކަމުން މިކަމަ ދަރިކަލުތަކުގެ ބޭނުން ހިފާނީއެވެ.

މިގޮ މިސާލަކީ ކައުންސިލް ހިނގާ ބައެއް ކަންތައްތައް ބައިނަލްއަޤްވާމީ

ބައެއް ނަޞީޙަތާ ތަކެއް ބައެއް ޤާނޫނުތަކެވެ. މި ނަޞީޙަތްތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ނަޞީޙަތްތަކާއި، ޤާނޫނުތަކަކީ އާދޭ ޖަމުގައި ބަހެއްބަ އެއްކަލަކަށް

ވެސް އެކަނިވެސް ވެއެވެ. އެހެންނަމަ އެތަކެއް އެއީ ބަހެއްބަ

ތަކެއްކަލަކަށްވެފަކަން، ހަރުދަނަށް ކަލަކު ވީދާނުވާކަން ނަރުޑެއް

ނުކުރެވޭނެއެވެ. ޤާނޫނުތައް ކަމުނަގައި ވިލަރެ އެ ޤާނޫނުތައް ކަމުނަގައި

ގެއްލި ފުރާތައް ނުވާކަމަށް ގަނޑުވެރިތަކެއް ނޫނެވެ. އެފަދައިން

ހާޖިމް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އަދި ކިއެއްތަ! އެއީ އެތަކެތި ހެއްވި ފަރާތެއް
ވާކަމުގެ މައްޗަށް ވާ ދަލީލެކެވެ.

މިސާލަކަށް ބިމަށް ދަމާ ބާރަށް ބަލައިލަމާ ހިނގާށެވެ! އެއްޗެއް
މައްޗަށް އެއްލައިލުމުން އެ އަނބުރާ ބިންމައްޗަށް ވެއްޓެއެވެ. މިއަށް
އިނގިރޭސި ބަހުން Gravity އޭ ކިޔައެވެ. Gravity ސާބިތުވީމައި
ކަލަކު ވޮޑިގެން ނުވާކަން ސާބިތު ވީ ކެއްތެވެ؟

ބަސަން އަތުގައި ދާނިއެއް އޮވެއެވެ. އެއީ ވަޒަން ފެން ނެގުމަށް
ކުރީ ޒަމާނުގައި ބޭނުންކުރެވުނު އާލާތެކެވެ. އެހެންކަމުން، އެ ދާނި އޮތް
ކަމުގައިވާނަމަ، ބަސަންގެ ގޭގައި ވަޒަން ކުރުން އެކަނިގެން ވެއްޖެވެ.
އެހެނަސް، އެއީ ހާޖިމް ކަލެއް ނޫނެވެ. ކޮންމެހެން ވަޒަން ހުންނަންޖެހޭނެ
ކަމަން ނުނިންމޭނެއެވެ. ވަގު ނުކުރެވެސް ހިނގައިދާނެއެވެ. އެ ދާނިން
ބަރޭދަމުގައި ތަރިހުރުކޮށްދިނި އެ ދާނި ހެނި ފަރާތެއް ހުރުމުން ކަށަވެ. ވަގު
ނެތް ކަމެއް ނުވަތަ ހުރި ކަމާއި އެ ދާނާ ގުޅުމެއް ނެތެވެ. ދާނި
އޮތުމަކުން ވަގު ހުރުން ނުވަތަ ނެތުން ހާޖިމް ނޫނެވެ. އެކަން
ހާޖިމްކުރަން އުޅުމަކީ ކަންކަން ސާބިތު ކުރުމުގައި ނަޒަރީ ކުރުމުގައި އޮތުން
އަރާފައިވާ ކަމުގެ ބަރާހާނެކެވެ.

ހަތަރުވަނަ ސަފްހާ: ކިބުރުވެރިކަމާއި ހަވާ ނަފްސު

އިންސާނާގެ ވިސްނުމާއި ޒިހުނަށް ބާރުން އެއްވެސް އަސަރެއް ނުކުރާ ޙާލަތުގައި އޭނާ ފެއްޓޭ ހިނދު، މި ކުރުނާއި ކުރުނގެއިވާ ތަކެއްޗަކީ ހާލަތުވަނީ ކަލުއެގެ ހަރުދުކުރުއްވުމާއި ނުލަބި، އަމިއްލަ އަރުން، "ނަފްސު" އަކުން އުޅުނު އެއްޗެއް ކަމުގައި ޤަބޫލުކުރަން އޭނާއަށް ކުރަނާނަށްއެއް ނުވަނީއެވެ. އެހެނީ، އޭނާގެ ދިރުހަރުވަގައި ވަނީ ކަލަކު ވޮޓެގެންވާކަން ޤަބޫލުކުރުމުގެ. އޭނާގެ ނަފްސު އެދި ގޮވާ އެކަނޑެގެއާއި ކުރެޔަންވުމަވެ. އެކަނޑެގެއަށް އަލުކަން ކުރުމަށްވެ. އޭނާއަށް މުސްތަޤީމު ކުރިމަގުވުން އެކަނޑެގެ މަތިން "އޮޑިކާ" އޭނާއަށް ހަނދާން ކުރުވޭއެވެ. އޭނާގެ ބޭ އެޅޭ ދިމާލަން އުފުއްލައިލެވެއެވެ. އެހީއާއި މަދަދަން އެދި ޙާލަގައެވެ.

އެކަނޑެގެ ވޮޓެގެންވާ ކަމާއި ގުޅު ޝުޢޫރަކީ އުފުދުނީ އޭނާގެ ކިބުރުވެރިކަމާއި، ސާފު ސިދާ ވިސްނުމާއި ދިރުހުގެ މައްޗަށް ބާރުން އަޅިސް ވެރިވެގެންނަ ކަންތައްތަކެއްގެ ސަބަބުންނެވެ. އަދި ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ހަވާ ނަފްސުގެ އުދުންތަކާއި ކިބުރުވެރިކަމާއި ބޮޑާކަމުގެ ސަބަބުންނެވެ.

ކިބުރުވެރިކަމާއި، ހަވާނަފްސަން ތަބާވުމުގެ މައްޗަށް އަޅުވުނަށްފަހު އިތުރުކަމަވެ، ކިބައިވާ ދުނިޔޭ ދެއްކިއަށް އެކަ ދިމާލެއް ނުވަނީއެވެ. އޭނާގެ ހިތުގެ އަޑުން އެއީ ތެދުކަން އޭނާއަށް އެނގުނަސް،

އޭނާ އަށް ތަކައްބުރުވާކަން ބޭނުމެއް ނުވެއެވެ. އަދި އޭނާގެ ހަވާސްފުޅުގެ
އެދުންތަކަށް ހުރަސްއެޅިދާނެއެވެ. ކިބުރުވެރިކަމުންނެވެ.

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ يُجَـٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَـٰتِ ٱللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَـٰنٍ أَتَىٰهُمْ ۙ إِن فِى صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَّا هُم بِبَـٰلِغِيهِ ۚ فَٱسْتَعِذْ بِٱللَّهِ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾﴾ غافر: ٥٦

"ހަމަކަށަވަރުން، الله ގެ އާޔަތްތަކާ މެދުގައި، އެއުރެންނަށް ލިބިފައިވާ
އެއްވެސް ދަލީލަކާ ނުލައި ޖަދަލުކުރާ މީހުން (ދަންނާށެވެ!) އެއުރެންގެ
ހިތްތަކުގައި ބޮޑާކަމެއް މެނުވީ ނުވެއެވެ. އެއުރެން އެކަމަށް ކަންތައްތަކަކަށް
އެއުރެން ނުފޯރާނެއެވެ. ފަހެ، ކަލާގެފާނު الله ގެ ރައްކާތެރިކަމަށް
އެދިވަޑައިގަންނަވާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން، އެކަލާނގެއީ މާތް
އަޑުއައްސަވާ ވޮޑިގެންވާ މާތް ބައްލަވާ ވޮޑިގެންވާ އިލާހެވެ."

ކަމިނާތޯބާއްގެ ބޮޑުކަމި އިން މުޚުރިބުކުރެވެ. އޭނާގެ ފިކުރުތަކުގެ
ވައްތަރު އޭނާގެ އިލްހާމް ވަނީ ގަދަވެގެންނެވެ. އޭނާ އައްޔަށް ގޮތަކަށް
ކަލާމު ބޮޑުގެނެސްވާކަން އިޚުލާސް ނުވެއެވެ. އިޚުލާސްވާން ބޭނުމެއްވެސް
ނުވެއެވެ. އެޒަމާނަށް އިންސާ ކަމިނާޙާބަން މައްސަލައެއް ދިމާވެއެވެ.
ޖައްވުގެ ބޮޑުކަމި ދުރުދާތަކަށް ހޮވުން ފެނިއްވެ. އެކެއް ބިކުނެ އަރުމަށް
ބޯދުން އިލްން ފެނިއްވެ. މީހުން ހަވާއްލުކަން ފެނިއްވެ. އެތްމު ފެނުން ބޯދުގެ
ޙަޔާލުބޯ ބޯދުގެ އިންސާނުން ފެނިލުވެ، ވެއްޖެނި ކަމުގައި ހަރުދަށެވެ.

އޭނާ ސަލާމަތްވާނެ ހުރިހާ ސަބަބުތަކާއި ކަނޑައެޅެން
ހިނގައްޖެކަމަށް އޭނާއަށް ޔަގީން ވެއްޖެއެވެ. މަޑުއަވައިސް ބޮއްދަރު ކުރިއެވެ.
ވައިގެ ތޫފާނާއި ގަނޑުން ފަތަހެ ބިންމައްޗަށް ވެއްޖެ ފަރުދާން މަޤުންދާބާޑު
ވެއްޖުމުން ދަނޑިއެވެ. ސަލާމަތްކޮށްދޭނޭ އަކަތުވެސް ނެތްކަން އެނގުނު
ހިނދު، އޭނާ ފުރުވަރިގެން އުޅުނު ބޮޑު ސިއްސު ދެވައި އަރައިއެވެ. އަދި
ބާރަށްވިހާގުނައި O God! އޭ ބޮނޑުވެއެވެ. އަދި އޭނާއަށް ފަރަތަކާ އެ ޙަޤީޤީ
މަކާރުވެސް ކުރުވެއެވެ.

ކިބުރުވެރިކަމާއި ބޮޑާކަމުގެ ފަރުދާ ހިއްލިއްޖެއެވެ. ހަވާނަފްސުގެ
ޝަހުވަތްތަކުގެ ހުޅުކާޑު ނިވިއްޖެއެވެ. އެހިނދު އޭނާގެ ފުރަތަމަ އޭނާގެ
ކިބައިން ފާޅުވީ، އެ އިލާހަށް އެންމެ ބޮޑަށް ބޭނުންޖެހިފައިވާ އަކަހަކަމަށް
އޭނާގެ ދޫ ހުރިވެއެވެ. ކިބުރުވެރިކަން ކޮބައި ހުއްޓެވެ؟ ބޮޑާކަން ކޮބައި
ހުއްޓެވެ؟ ހަވާނަފްސުން ލިބުނު ހިތްހަމަޖެހުމަކީ ކޮބައި ހުއްޓެވެ؟ އަކަންކަން
ނެތި ދިޔަ ހިނދު ބަޔަކު ހާމަވެއްޖެއެވެ. ނަމަވެސް، ވަގުތު ފާއިތު
ވެއްޖެއެވެ.

✡ ✡ ✡

﴿أَوَلَمْ يَنظُرُوا۟ فِى مَلَكُوتِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ ٱللَّهُ مِن شَىْءٍ وَأَنْ عَسَىٰٓ أَن يَكُونَ قَدِ ٱقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۖ فَبِأَىِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾ ﴾ الأعراف: ١٨٥

"އަދި އުޑުތަކާއި ބިމުގެ ވެރިކަމާމެދުގައްޔާއި، الله ހައްދަވާފައިވާ އެންމެހާ ތަކެއްޗާއި މެދުގައްޔާއި، އެއުރެންގެ އަޖަލު ގާތްވެއްޖެ ކަމާ މެދުގައި، އެއުރެން ވިސްނައި ނުބަލަނީ ހެއްޔެވެ؟ އެއަށްފަހު، އެއުރެން އީމާންވާނީ ފަހެ، ކޮން ވާހަކައަކަށް ހެއްޔެވެ؟"

ނިންމުން:

މިއީ الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ވޮޑިގެންވުމާއި މެދު ޝައްކުކުރުމާއި، އެކަމަށް އިންކާރުކުރުމަށް މަގު ފަހިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ސަބަބުތަކެވެ. މިނޫން އެހެން ސަބަބުތަކެއްވެސް ހުންނާނެއެވެ. މިއީ، އެކި ފޮތްފޮތުންނާއި، އެހެނިހެން ބައެއް މަޞްދަރުތަކުން އެއްކުރެވިފައިވާ މަދު ނުކުތާތަކެކެވެ.

މި މައުޟޫޢުގައި ގިނަ ފަރާތްތަކެއްގެ ލޯ ހުޅުވި، މުހިންމު ޙަޤީޤަތްތަކެއް އެނގިގެން ގޮސްފައިވާކަމަށް އުންމީދުކުރަމެވެ. އަދި މުއުމިނުންގެ އީމާންތެރިކަން އިތުރުކޮށް، މުލްޙިދުންނަށް ހިދާޔަތް ލިބުމަށްވާ ސަބަބެއްކަމުގައި މިކުޑަކުޑަ ލިޔުން ފެއްދުން އެދި الله سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ގެ ރަޙްމަތުގައި ދުޢާ ދަންނަވަމެވެ. އެކަލޭނގީ ހިތްތަކާއި ހަނިކަން ފިލުން ދެއްވާ އިލާހެވެ. ލޯތަކަން ގެންވުމާއި، ކަންތައްތަކަން އަޑުއިވުން ދެއްވާ އިލާހެވެ.

وصلّى الله وسلّم على نبيّنا محمّد وعلى آله وأصحابه أجمعين، والحمد لله ربّ العالمين.